

ZESPÓŁ PARKÓW
KRAJOBRAZOWYCH
WOJEWÓDZTWA
ŁÓDZKIEGO

ODDZIAŁ
TERENOWY
NADPILICZNYCH
PARKÓW
KRAJOBRAZOWYCH

Spalski PK

Analiza zagrożeń, w tym identyfikacja miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie Spalskiego Parku Krajobrazowego

SPIS TREŚCI:

1. Cel i podstawy prawne opracowania.
2. Uwarunkowania udostępniania wód Spalskiego Parku Krajobrazowego dla turystyki i rekreacji.
3. Miejsca w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji.
4. Zagrożenia dla osób przebywających na obszarach wodnych Spalskiego Parku Krajobrazowego.
5. Siły i środki, które mogą być wykorzystywane dla ograniczania zagrożeń oraz akcji ratowniczych.
6. Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych Spalskim Parku Krajobrazowym
7. Kontakty alarmowe.

Opracowanie:

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego
Oddział Terenowy Nadpilicznych Parków Krajobrazowych
ul. Piotrkowska 106, 07-310 Moszczenica tel. 44 616 82 25

e-mail: npk@parkilodzkie.pl
www.parkilodzkie.pl

Moszczenica, 2021 r.

1. Cel i podstawy prawne opracowania

Celem niniejszego opracowania jest analiza zagrożeń dla osób przebywających na obszarach wodnych SSpalskiego Parku Krajobrazowego w tym identyfikacja miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 656 ze zm.) zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych polega w szczególności na:

- 1) dokonaniu, we współpracy z policją i działającymi na danym terenie podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, analizy zagrożeń, w tym identyfikacji miejsc, w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji;
- 2) oznakowaniu i zabezpieczeniu terenów, obiektów i urządzeń przeznaczonych do pływania, kąpienia się, uprawiania sportu lub rekreacji na obszarach wodnych;
- 3) prowadzeniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa na obszarach wodnych, polegających w szczególności na:
 - a) oznakowaniu miejsc niebezpiecznych,
 - b) objęciu nadzorem, we współpracy z policją i podmiotami, o których mowa w art. 12 ust. 1, miejsc niebezpiecznych, w tym miejsc zwyczajowo wykorzystywanych do kąpieli,
 - c) uświadamianiu zagrożeń związanych z wykorzystywaniem obszarów wodnych, w szczególności prowadzeniu akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- 4) informowaniu i ostrzeganiu o warunkach pogodowych oraz innych czynnikach mogących powodować utrudnienia lub zagrożenia dla zdrowia lub życia osób;
- 5) zapewnieniu warunków do organizowania pomocy oraz ratowania osób, które uległy wypadkowi lub są narażone na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia.

Za zapewnienie bezpieczeństwa, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ww. ustawy, odpowiada (art. 4 ust. 2):

1) na terenie parku narodowego lub krajobrazowego - dyrektor parku,

2) na terenie, na którym prowadzona jest działalność w zakresie sportu lub rekreacji - osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi działalność w tym zakresie,

3) na pozostałym obszarze - właściwy miejscowo wójt (burmistrz, prezydent miasta) - zwani dalej "zarządzającym obszarem wodnym".

Zadania, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy, wykonywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) na obszarze, o którym mowa w art. 4 ust. 2 pkt 3, należą do zadań własnych gminy.

2. Uwarunkowania udostępniania wód Spalskiego Parku Krajobrazowego dla turystyki i rekreacji

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody dla parku krajobrazowego ustala się plan ochrony. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody, określa zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu tego planu. Zakres prac nad planem obejmuje m.in. opracowanie koncepcji ochrony zasobów, tworów i składników przyrody oraz wartości kulturowych parku krajobrazowego, w szczególności określenie **sposobów korzystania z obszarów parku krajobrazowego udostępnianych dla celów** naukowych, edukacyjnych, **turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania**. Spalski Park Krajobrazowy nie posiada plan ochrony.

Spalski Park Krajobrazowy charakteryzuje niewielka ilość naturalnych zbiorników wodnych, ale przez Park przepływa rzeka Pilica, największy lewobrzeżny dopływ Wisły, która stanowi oś Parku. Na obszarze Parku uchodzą do Pilicy jej dopływy, z których ważniejsze to: Luboczanka, Słomianka, Struga Studziańska, Cetenka, Olszówka. Większa część wód powierzchniowych na terenie Parku należy do Skarbu Państwa. Tak jest z rzekami i mniejszymi ciekami, z wyjątkiem zbiorników wodnych po byłej kopalni piasku w Brzustowie, oraz starorzeczami i zbiornikami na Centence i Strudze Studziańskiej.

Na obszarze Parku nie występują naturalne jeziora, jedynie trzy starorzecza mają powierzchnię ponad 1 ha, dodatkowo występują zbiorniki zaporowe na strudze Studziańskiej, Centence oraz wspomniane zbiorniki pokopalniane w Brzustowie. Większość omawianych zbiorników znajduje się w wschodniej części Spalskiego Parku Krajobrazowego. W Spalskim Parku Krajobrazowym licznie występują starorzecza, które obecnie są w fazie zaawansowanej sukcesji i wiele z nich wysycha w czasie suchych lat.

Powierzchnię, opis granic, cele ochrony oraz zakazy wybrane z art. 17 ustawy o ochronie przyrody (uop), a obowiązujące na terenie Spalskiego Parku Krajobrazowego określa rozporządzeniem Wojewody Piotrkowskiego Nr 4/95 z dnia 5 października 1995 r., opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Piotrkowskiego Nr 15 poz. 113 z 1995 r.

3. Miejsca w których występuje zagrożenie dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji

W dniu 27 lipca 2021 roku nasz Park wysłał do wójtów/burmistrzów gmin z terenu Parku prośbę o informację w sprawie przekazania wykazu kąpielisk wyznaczonych na podstawie art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne oraz ewidencji miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli wyznaczonych na podstawie art.39 ust.1 ustawy Prawo Wodne. Z nadesłanych odpowiedzi wynika, że na terenie Parku gminy nie wyznaczyły w bieżącym roku takich miejsc. W związku z tym poniżej przeanalizowano miejsca, gdzie w

poprzednich latach zauważono kąpiących się, i w związku z brakiem ratowników WOPR uznano je za potencjalnie niebezpieczne.

Zestawienie zbiorników wodnych i rzek, gdzie zidentyfikowano zagrożenia **dla bezpieczeństwa osób wykorzystujących obszar wodny do pływania, kąpania się, uprawiania sportu lub rekreacji na terenie Spalskiego Parku Krajobrazowego** zawarto w tabeli nr 1.

W opracowaniu użyto sformułowań dotyczących miejsc, które wykorzystywane są do rekreacji wodnej. Pod pojęciem „dzikie kąpielisko” rozumiemy miejsce nie wyznaczone do kąpeli, wykorzystywane przez kąpiących się na podstawie obserwacji terenowych. W naszym Parku są to zarówno miejsca z istniejącą infrastrukturą (np. plaże, pomosty) jak też tereny bez jakiegokolwiek infrastruktury. Pod pojęciem „przystań kajakowa” rozumieniem miejsce przeznaczone do wodowania kajaków z infrastrukturą (dojazd, plaża lub pomost).

Gmina Inowódz

1. Pilica

- 1.1. Pilica w Spale – przystań kajakowa, „dzikie kąpielisko”
 - 1.2. Pilica w Teofilowie – przystań kajakowa, „dzikie kąpielisko”
 - 1.3. Pilica w Inowłodzu – przystań kajakowa, „dzikie kąpielisko”
 - 1.4. Pilica w Zakościelu – przystań kajakowa, „dzikie kąpielisko”
2. Stawy pokopalniane w Brzustowie

Gmina Poświętne

3. Pilica

- 3.1. Pilica w Mysiakowcu
- 3.2. Pilica w Gapininie

Gmina Rzeczyca

3. Pilica

- 3.1. Pilica w Łęgu – przystań kajakowa, „dzikie kąpielisko”
- 3.2. Pilica w Grotowicach – przystań kajakowa, „dzikie kąpielisko”
- 3.3. Pilica w Brzegu – „dzikie kąpielisko”

Gmina Tomaszów Mazowiecki (obszar wiejski)

Gmina Tomaszów Mazowiecki (obszar miejski)

Tabela 1. Miejsca na terenie Spalskiego Parku Krajobrazowego gdzie zidentyfikowano zagrożenia dla bezpieczeństwa.

Lp.	Rzeka/stawy	Nazwa	Gmina	Uwagi
1.	Pilica	Spała	Inowódz	przystań kajakowa
2.	Stawy w Brzustowie	Brzustów	Inowódz	miejsce potencjalnie niebezpieczne – głęboka woda
3.	Pilica	Teofilów	Inowódz	przystań kajakowa
4.	Pilica	Inowódz	Inowódz	przystań kajakowa
5.	Pilica	Zakościele	Inowódz	przystań kajakowa „dzikie” kąpielisko
6.	Pilica	Łęg	Rzeczyca	przystań kajakowa „dzikie” kąpielisko
7.	Pilica	Mysiakowiec	Poświętne	przystań kajakowa „dzikie” kąpielisko
8.	Pilica	Grotowice	Rzeczyca	przystań kajakowa „dzikie” kąpielisko
9.	Pilica	Brzeg	Rzeczyca	„dzikie” kąpielisko
10.	Pilica	Gapinin	Poświętne	„dzikie” kąpielisko

Wydaje się zasadnym, by Rady Gmin utworzyły legalne kąpieliska przynajmniej w miejscach, gdzie istnieje infrastruktura turystyczna, wykorzystywana przez większą liczbę ludzi t.j:

„dzikie kąpielisko” w Spale;

„dzikie kąpielisko” w Inowłodzu.

Osobnym zagadnieniem jest bezpieczeństwo wodniaków korzystających z wyznaczonych przystani dla kajakarzy, które również mogłyby stać się przynajmniej miejscami okresowo wykorzystywanym do kąpeli.

4. Zagrożenia dla osób przebywających na obszarach wodnych Spalskiego Parku Krajobrazowego.

Czynnikami wpływającymi na ilość osób korzystających z walorów rekreacyjnych i turystycznych wód Spalskiego Parku Krajobrazowego są pogodna aura i okresy wakacyjno – wypoczynkowe. W tych okresach znacznie wzrasta liczba korzystających z kąpeli oraz sprzętu wodnego, należy liczyć się ze wzrostem zagrożenia związanego z przypadkami utonięć. Kąpiel lub zabawa w wodzie, to forma rekreacji związana z letnim wypoczynkiem. Wejście do wody stwarza jednak zawsze zagrożenie, z którym należy się liczyć. Szczególnie groźne sytuacje to:

- niedostateczne umiejętności pływania,
- pływanie pod wpływem alkoholu,
- wstrząs termiczny,
- nadmierne oziębienie organizmu,

- wchodzenie do wody przy schorzeniach,
- skurcze,
- wiry,
- brodzenie w rzece,
- skakanie do nieznannej wody,
- przecenianie swoich sił i umiejętności,
- nieodpowiednia zabawa,
- miejsca zarośnięte przez roślinność wodną,
- zimne prądy,
- nagła zmiana warunków na wodzie,
- kąpiel w miejscach niewyznaczonych. Zagrożenia dla osób kąpiących wynikają z:
- braku lub słabej umiejętności pływania, niewłaściwej oceny tych umiejętności bądź złego stanu zdrowia,
- korzystania z miejsc nieprzystosowanych do kąpeli - wplywania w strefy porośnięte roślinnością wodną lub w miejsca bagniste, wykonywania skoków do wody bez znajomości głębokości i występowania obiektów zanurzonych,
- odbywania kąpeli w stanie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających,
- odbywania kąpeli przy niesprzyjających warunkach pogodowych,
- możliwość kolizji z jednostkami pływającymi.
- niedostatecznych umiejętności sterowania jednostką, wykonywania ryzykownych manewrów, niedostosowania takielunku statków żaglowych do aktualnych warunków pogodowych,
- słabej wiedzy na temat batymetrii akwenu,
- występowania nieoznaczonych miejsc niebezpiecznych dla kajakarzy – przedmiotów zanurzonych, w tym rumoszu drzewnego wymagającego przeniesienia kajaka lub wyjścia z niego w celu pokonania przeszkody,
- złego stanu zdrowia osoby sterującej jednostką bądź pozostawiania tej osoby pod wpływem alkoholu lub środków odurzających,
- niekorzystnych warunków pogodowych (szkwałów, silnego falowania, wyładowań atmosferycznych),
- braku odpowiednich środków bezpieczeństwa, w szczególności indywidualnych środków wypornościowych: kamizelek ratunkowych lub asekuracyjnych, a w przypadku większych jednostek – tak że kół ratunkowych i gańnic.

Zagrożenia dla osób nurkujących z użyciem aparatów tlenowych:

- niedostatecznych kwalifikacji i praktyki nurkowej,
- nieprawidłowej oceny warunków wpływających na bezpieczeństwo nurkowania, w tym widoczności pod wodą,
- przekraczania maksymalnej głębokości nurkowania wynikającej z posiadanych kwalifikacji,
- występowania w wodzie obiektów zagrażających unieruchomieniu płetwonurka pod wodą, w szczególności zatopionych sieci rybackich.

Podmiot uprawniony do wykonywania ratownictwa wodnego ma obowiązek ujawniania zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych i przekazywania informacji o ujawnionych zagrożeniach właściwej radzie gminy, wynikający z art. 14 ust. 1 pkt 4 i 5 ustawy, powinien realizować na obszarze, na którym wykonuje ratownictwo wodne. Ustawodawca nie przewidział żadnych uprawnień kontrolnych dla podmiotów uprawnionych do wykonywania ratownictwa wodnego, stąd też jako nie mające podstaw prawnych są działania tych podmiotów, polegające na dokonywaniu „kontroli”, „audytów”, „przeglądów” pod względem zapewnienia warunków bezpieczeństwa przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi i sposobu realizacji przez zarządzających wyznaczonymi obszarami wodnymi obowiązków określanych ustawą. Dopuszczalne jest natomiast wydawanie – na zlecenie zarządzającego wyznaczonym obszarem wodnym – opinii w kwestii warunków bezpieczeństwa na danym wyznaczonym obszarze wodnym.

Zagrożenia dla osób przebywających na lodzie:

- brak wiedzy na temat aktualnej grubości lodu umożliwiającego bezpieczne uprawianie wędkarstwa i sportów zimowych,
- załamanie się pokrywy lodowej pod ciężarem osoby wchodzącej na zbyt cienki lód, w szczególności w rejonach dopływu i odpływu wód powierzchniowych oraz obszarów źródłiskowych,
- załamania się pokrywy lodowej po wjeździe na lód, wbrew obowiązującym zakazom, samochodem, ciągnikiem lub qadem,
- w przypadku wpadnięcia do wody - brak lub słaba umiejętność pływania, szok termiczny, szybkie wychłodzenie organizmu, brak sprzętu asekuracyjnego umożliwiającego wyjście na lód,
- niewłaściwego dla warunków pogodowych ubrania, skutkującego wyziębieniem organizmu, możliwością powstawania odmrożeń lub zamarznięcia, zwłaszcza w sytuacji pozostawania pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

5. Siły i środki, które mogą być wykorzystywane dla ograniczania zagrożeń oraz akcji ratowniczych.

- 1) Ochotnicza Straż Pożarna w Glinie,
- 2) Ochotnicza Straż Pożarna w Inowłodzu,
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna w Rzeczyca,
- 4) Ochotnicza Straż Pożarna w Poświętnym,
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna w Królowej Woli,
- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Luboczycy,
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna w Brzustowie,
- 8) Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnej Dąbrówce,
- 9) Posterunek Policji Państwowej w Czerniewicach
- 10) Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Tomaszowie Mazowieckim

7. Kontakty alarmowe.

Zintegrowany System Ratownictwa WOPR - numer alarmowy nad wodą **601 100 100**